

taira nézve. A haragnál annál furcsább hatású, minél nagyobb az ellentét, mely a ráfordított erő és hatásának hiánya között van; továbbá: minél csekélyebb annak tárgya s minél nagyobb fontosságot tulajdonít annak a haragvó. Ha a harag tárgya komoly s kitörése nagyszerű: akkor a csatára idegzett egyéniség roppant erőt képes kifejteni. Akkor a villámló szemek, a haragnak rendkívüli rohama, az üvöltő düh, a fölmeredő alak és fő, a viselet és magatartás erőye és rugalmassága, a haragnak hatalmas kifejezést adhatnak. Ha ellenben a nagy haragnak silány oka, értelme és tárgya van: akkor hatása nevetséges. A beszéd ilyenkor lármás, nagyító; a magatartás berzenkedő; az ember jár, kel, kezével hadonáz és az egész kifejezés az erő és tehetség hiányát érezteti. A borzasztó harag kifejezésében a test keveset mozog, de mozzanatai rettentők, nagyszerűek; kifejezései az egyensúlyából kihozott léleknek, de mely erejének hatalmas öngeretében van. A hang ilyenkor inkább benső ereje, mint külső nagysága által hasson. Mert a színész kifejezése, hangjának eme benső ereje nélkül, lármás dühöngés és üres ordítás lenne inkább, mint azon erély nyilatkozása, mely az élet mélységeiből tör elő. A harag furcsa jellemet ölt akkor is, ha abbéli tehetetlenségében, hogy tárgyat meg nem semmisítheti: boszúját bizonyos érzéki dolgokon tölti, azokat eldobja, lábbal tapodja, vagy összerontja. Furcsasága ilyenkor sikeretlenségében áll, s azon kábaságában, mely szerint erejét haszontalanul pazarolja. A haragnak e neme vígjátékban nagy hatással alkalmazható. Azonban a harag érzéki tárgyakon is kiönthető, anélkül, hogy nevetségessé válnék; föltéve, hogy a tárgyaknak jelentőségük van; azaz, ha azok a haragvó lelkében bizonyos képeket támasztanak. Így a tragikai harag akaratlanul is a tárgy ellen fordulhat, p. o. egy levél ellen, melynek tartalma az illetőt felingerelte. Mert az ember ilyenkor jelképező módon, haragja tárgyát semmisíti meg. Így töri szét a kardot, zászlót, címert, stb. Az efféle cselekvés művészi értéke attól függ, hogy a színész annak szükségét helyesen fogta-e föl s az alkalmat ügyes tapintattal ragadta-e meg, vagy nem.

(Egressy Gábor.)

Harai Sándorné, (Kocsis Judit), színésznő, sz. 1857-ben, Kecskeméten. Színpadra lépett 1874-ben, Homokay László színigazgatónál. Nyugdíjba vonult 1912. dec. 23-án.

Haramiák, szomorúj. 5 felv. Írta Schiller Frigyes. Ford. Barcsay László. Bem. 1794. március 23. Kolozsvárt. 1810. február 23. Pesten, majd 1837. szept. 18-án, a Nemzeti Színház mutatta be, ezzel a szereposztással: Moór Károly: Bartha János; Moór Ferenc: Komáromy Alajos; Öreg Moór: Udvarhelyi Miklós; Amália: Laborfalvi Róza; Spiegelberg: Megyeri Károly; Schweitzer: Szentpétery Zsigmond; újra 1839. jún. 16. és 22-én került színre. Felújították még 1847. júl. 15., 1858. júl. 13. (Moór Károly: Szigeti József; Ferenc: Tóth József; Amália: Munkácsy Flóra volt.) 1863. júl. 19. (Maximilián: Komáromy; Károly: Lendvay; Ferenc: Egressy; Amália: Szigligethy Anna; Spiegelberg: Szerdahelyi; Schweizer: Szilágyi; Roller: Némethi; Grim: Náday; Racsmann: Kovács Gy.; Schufferle: Benkő; Hermann: Benedek; Dániel: Szücs; Küldött: Sánta.) 1875. szept. 22., 1924. jún. 28. — Debrecenben 1817. jan. 17. Pécsen 1838. máj. 1-én Abday Sándor színtársulata mutatta be. (Moór Károly: Pergő Celesztin, Moór Ferenc: Kovács; Amália: Abdayné, Maximilián: Abday.) A darab magyar nyelven megjelent 1823-ban. Ismerteti a Tudományos Gyűjtemény, 1824. II. kötet, 86. oldal. Hazai német színpadokon színre került: Pozsony, 1785. dec. 3. Pest, 1786. okt. 14. Nagyszében: 1788. júl. 13. Buda: 1793. dec. 18. »Urafführungja« Mannheim-ban volt: 1782. jan. 13. Eredeti kézírata Treffz Henriette német énekesnő birtokában volt. Operaszöveget írt belőle (»I masnadici« c.) Maffei, Verdi számára. A Nemzeti Színházban olasz staggione énekelte 1852-ben; magyar nyelvű bemutatója 1853. máj. 12-én volt.

Harangozás. Színpadon a harangozás, különösen a népszínművekben, sokszor fordul elő. Harangozni úgy szoktak, hogy egy üveg-harangot megütögetnek egy-egy himbálás után vékony pálcikával, melynek végén parafadugó van. Ha nagyszabású